

SADRŽAJ

PREDGOVOR	1
1. U V O D	3
2. TRANSPORTNA VOZILA	5
2.1. Podela teretnih vozila prema konstrukciji	7
2.2. Podela teretnih vozila po masi, dimenzijama i radnoj zapremi	8
2.2.1. Podela teretnih vozila po masi	8
2.2.2. Podela teretnih vozila po dimenzijama	11
2.2.3. Podela po zapremini motora	11
2.3. Podela teretnih vozila po vrsti prevoza – nameni	11
3. PROPISI O PREVOZU OPASNIH MATERIJAJA	15
3.1. Organizacija propisa o prevozu opasnih materija u svim vidovima saobraćaja	16
3.2. Propisi o prevozu opasnih materija u drumskom saobraćaju	17
3.2.1. Osnovna podela	17
3.2.2. Osnovne karakteristike	18
3.2.2.1. Klasa 1	18
3.2.2.2. Klasa 2	18
3.2.2.3. Klasa 3	19
3.2.2.4. Klasa 4	20
3.2.2.5. Klasa 5	20

3.2.2.6.	Klasa 6.....	20
3.2.2.7.	Klasa 7.....	21
3.2.2.8.	Klasa 8.....	21
3.2.2.9.	Klasa 9:.....	22
3.3.	Oznake za opasne materije	22
3.3.1.	Oznake pojedinih klasa.....	22
3.4.	Listice opasnosti	23
3.5.	Obeležavanje vozila za transport opasnih materija	25
3.5.1.	Obaveštenja i upozorenja na pojedine vrste opasnosti	25
3.6.	Vrste vozila (cisterni) za prevoz opasnog tereta.....	31
3.7.	Dokumenta za prevoz opasnih materija.....	33
3.7.1.	Isprava o prevozu opasne materije – tovarni list	33
3.7.2.	Certifikat o ispravnosti vozila.....	33
3.7.3.	Certifikat o stručnoj osposobljenosti za prevoz opasne materije.....	34
3.7.4.	Uputstvo o posebnim merama bezbednosti	34
3.8.	Kontrole u prevozu opasnih materija.....	35
3.8.1.	Dužnosti i obaveze vozača motornog vozila	35
3.8.2.	Pregled vozila pre početka prevoza opasnih materija.....	37
3.8.3.	Preduzeće – pošiljalac (dužnosti i obaveze)	39
3.8.4.	Preduzeće – prevoznik (dužnosti i obaveze).....	39
3.9.	Nadzor	40
3.9.1.	Mere nadzora u prevozu opasnih materija.....	41
3.9.2.	Mere organa nadležnih za izdavanje odobrenja za prevoz opasnih materija	42
3.9.3.	Posebne mere bezbednosti.....	42
3.9.4.	Utvrđivanje stepena popunjenja sudova za transport materija.....	43
4.	NAJČEŠĆE TRANSPORTOVANE OPASNE MATERIJE	45
	Hlor.....	46
	Amonijak	47
	Etilen.....	48
	Propilen.....	49
	Vodonik komprimirani	50
	Hlorovodonična kiselina.....	51
	Acetilen rastvoren	52
	Etan.....	53
	Vinilhlorid.....	54
	Metan.	55
	Propan	56
	Izobutan	57
	Sirćetna kiselina.....	58
	Sirćetna kiselina.....	59

Azotna kiselina	60
Amonijumnitrat.....	61
Etil alkohol.....	62
Tečni naftni gas.....	63
Hlorovodonik.....	64
Kiseonik.....	65
Dizel.....	66
Benzin.....	67
5. KVALITET USLUGE U SISTEMU TRANSPORTA ROBE.....	69
5.1. Kvalitet usluge – transporta robe.....	69
5.2. Elementi organizacijske podrške od uticaja na kvalitet transportne usluge.....	72
5.3. Upravljanje kvalitetom usluge u transportu robe.....	74
6. KVALITET I KONTROLA ROBE U TRANSPORTU	77
6.1. Kvalitet robe	77
6.1.1. Objektivno ispitivanje kvaliteta robe.....	78
6.1.2. Subjektivno ispitivanje kvaliteta robe	78
6.2. Kontrola robe u transportu.....	78
6.2.1. Carinska kontrola.....	79
6.2.2. Veterinarska kontrola	79
6.2.3. Fitopatološka kontrola	80
6.2.4. Kontrola kvaliteta od strane spoljno trgovinskih organa (inostranog kupca).....	80
7. UZIMANJE UZORAKA U TRANSPORTU OPASNIH MATERIJIA ...	81
7.1. Standardizacija.....	81
7.2. Uzimanje uzoraka nafte i naftinih proizvoda.....	82
7.2.1. Opšte odredbe.....	83
7.2.2. Definicije i tipovi uzoraka	83
7.2.3. Aparati i pribor	85
7.2.3.1. Uređaji za uzimanje uzoraka iz rezervoara.....	85
7.2.3.2. Uređaji za uzimanje uzoraka sa određenog mesta	85
7.2.3.3. Uređaji za uzimanje uzoraka iz cevovoda	86
7.2.3.4. Posude za uzorke.....	86
7.2.3.5. Zatvarači posuda za uzorke	87
7.2.4. Mere bezbednosti.....	87
7.2.5. Postupci za uzimanje homogenih uzoraka iz tečnosti.....	88
7.2.5.1. Mere predostrožnosti	88
7.2.5.2. Uzorci za specijalna ispitivanja	89

7.2.5.3.	Uzimanje uzoraka isparljivih nafti i proizvoda	89
7.2.5.4.	Obeležavanje i transport uzoraka	89
7.2.6.	Uzimanje uzoraka iz rezervoara	90
7.2.6.1.	Vertikalni cilindrični rezervoari	90
7.2.6.2.	Horizontalni cilindrični i eliptični rezervoari	91
7.2.6.3.	Tankovi brodova ili barži	92
7.2.6.4.	Uzimanje uzoraka ostataka ili taloga rezervoara	92
7.2.7.	Uzimanje uzoraka iz jedinica pakovanja	92
7.2.7.1.	Uzimanje uzoraka radi procene prosečnog kvaliteta paketa	92
7.2.7.2.	Aqlinivo kontrolisanje	93
7.2.8.	Postupci uzorkovanja pakovanja	94
7.2.8.1.	Postupci za uzorkovanje kod bačve	94
7.2.8.2.	Postupci za uzorkovanje iz kante	95
7.2.9.	Uzimanje uzoraka iz cevovoda	95
7.2.10.	Postupci za uzimanja uzoraka nafte i drugih nehomogenih proizvoda nafte	95
7.2.10.1.	Postupci uzimanja uzoraka	95
7.2.10.2.	Rukovanje uzorkom	96
7.2.10.3.	Homogenizacija uzorka	96
7.2.10.4.	Homogenizacija pomoću mehaničke mešalice	97
7.2.10.5.	Prenošenje uzoraka	97
7.3.	Uzimanje uzorka tečnih naftnih gasova	97
7.3.1.	Oprema za uzimanje uzoraka	98
7.3.1.1.	Boce za uzorke	98
7.3.1.2.	Priključni uređaji za uzimanje uzoraka	98
7.3.1.3.	Postupak za uzimanje uzoraka	98
7.3.1.4.	Ispuštanje uzorka radi dobijanja praznog prostora 20 % vaganjem	99
7.3.1.5.	Postupak sa bocama sa uzorcima	99
7.4.	Uzimanje uzoraka antifrizna	99
7.4.1.	Definicije	99
7.4.2.	Plan uzimanja uzoraka	100
7.4.3.	Formiranje uzorka	101
7.4.3.1.	Opšte odredbe	101
7.4.3.2.	Uzimanje pojedinačnih uzoraka iz jedinice pakovanja ..	101
7.4.3.3.	Uzimanje uzoraka proizvoda u rasutom stanju	101
8.	ŠPEDICIJA I OSIGURANJE U TRANSPORTU	103
8.1.	Špedicija	103
8.1.1.	Poslovi međunarodne špedicije	104
8.1.1.1.	Osnovni špediterski poslovi	104

8.1.1.2.	Organizacija zbirnog transporta	106
8.1.2.	Sajamski poslovi.....	106
8.1.3.	Konsignacioni poslovi	107
8.1.4.	Lizing poslovi.....	107
8.1.5.	Uzorkovanje robe	108
8.2.	Carina	108
8.2.1.	Pojmovi koji se koriste	108
8.2.2.	Organizacija carinjenja robe.....	109
8.2.3.	Organizacija uvoznog carinjenja robe	110
8.3.	Rizici pri prevozu opasnih materija i potreba za osiguranjem.....	112
8.3.1.	Osiguranje od (građanske) odgovornosti i potreba za osiguranjem... 113	
8.3.2.	Premija osiguranja.....	114
9.	OPASNE MATERIJE I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE	119
9.1.	Stanje tehničke ispravnosti specijalnih vozila	120
9.2.	Regulativa prevoza opasnih materija.....	121
9.2.1.	Tehnički pregled vozila	122
9.2.2.	Sistem davanja saglasnosti	123
9.2.3.	Sistem unutrašnje kontrole u transportnoj radnoj organizaciji	124
9.2.3.1.	Kontrola tehničke ispravnosti vozila	126
9.2.3.2.	Kontrola primo – predaje vozila	126
9.2.3.3.	Kontrola higijensko – tehničkih uslova vozila	126
9.2.3.4.	Kontrola opterećenja vozila.....	126
9.2.3.5.	Kontrola sistema zaposedanja vozila	126
9.2.3.6.	Evidencija i analiza tahografskih uložaka	127
9.2.3.7.	Kontrola uslova rada vozača	127
9.2.3.8.	Kontrola zdravstvenog i psihofizičkog stanja vozača.....	127
9.2.3.9.	Kontrola rada posade vozila	127
9.2.3.10.	Kontrola stručnog osposobljavanja osoblja koje radi na održavanju vozila.....	127
9.2.3.11.	Kontrola izvršavanja specijalnih vrsta prevoza	128
9.2.3.12.	Kontrola kretanja vozila (brzine, maršute, vremena posade i dr.).....	128
9.2.3.13.	Kontrola usklađivanja vremena vožnje sa dozvoljenim brzinama, uslovima puta i saobraćaja na putu	128
9.2.3.14.	Praćenje dejstva sistema nagrađivanja na ekološku bezbednost u saobraćaju.....	128
9.2.3.15.	Analiza saobraćajnih nezgoda (evidencija, analiza, preduzete mere i dr.).....	129
9.2.3.16.	Prikupljanje podataka o stanju i prohodnosti puteva.....	129
9.2.3.17.	Kontrola primene pravilnika unutrašnje kontrole.....	129
9.2.3.18.	Organizacija i sprovođenje saobraćajno-vaspitnog i propagandnog rada	129
9.3.1.	Sistem terenske kontrole prevoza opasnih materija.....	130

9.3.1.1.	Kontrola tehničke ispravnosti vozila	130
9.3.1.2.	Kontrola opreme na vozilu	130
9.3.1.3.	Kontrola vozača	130
9.3.1.4.	Kontrola dokumentacije	131
9.3.1.5.	Kontrola trase kretanja	131
9.4.	Sprečavanje nezgoda prilikom prevoza	131
9.4.1.	Postupci i aktivnosti vozača u slučaju nezgode sa opasnim materijama	132
9.4.2.	Primer obezbeđivanja vozila na putu	133
9.5.	Preporuke u cilju ekološke zaštite	135
10.	PRI LOZI	137
Prilog 1.	Najčešće korišćene skraćenice	137
Prilog 2.	Certifikat o ispravnosti vozila	141
Prilog 3.	Uverenje o atestu tahografa	142
Prilog 4.	Tovarni lust (CMR)	143
Prilog 5.	Potvrda pošiljaoca za prevoz opasne materija	144
Prilog 6.	Odobrenje ministarstva za saobraćaj za prevoz opasnih materija	145
Prilog 7.	Zahtev ministarstvu za zaštitu prirodnih bogatstava i životne sredine za prevoz opasnih materija	146
Prilog 8.	Rešenje ministarstvu za zaštitu prirodnih bogatstava i životne sredine za prevoz opasnih materija	147
Prilog 9.	Rešenje ministarstvu za unutrašnje poslove za prevoz opasnih materija	148
Prilog 10.	Zapisnik o izvršenom inspekcijskom pregledu	149
Prilog 11.	Sadržaj prostora i prosečna težina tereta	150
Prilog 12.	Prosečna težina (jednog kubnog metra raznih vrsta drva)	152
Prilog 13.	Odeljci carinske tarife	152
Prilog 14.	Specifične težine tečnih materija (u tonama po metru kubnom)	153
Prilog 15.	Specifične težine čvrstih materija (u tonama po m ³)	154
Prilog 16.	Prosečnih težina građevinskog materijala i uglja u m ³	155
Prilog 17.	Faktor slaganja tereta	158
Prilog 18.	Periodni sistem elemenata	160
Prilog 19.	Periodni sistem elemenata	161
Prilog 20.	Vremenske zone	162
LITERATURA	163	
BELEŠKA O AUTORU	165	